

PERMANENTNÁ FORMÁCIA ABSOLVENTOV TEOLOGICKÝCH FAKÚLT

Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.

TÉMA: GRÉCKOKATOLÍCKA CIRKEV NA SLOVENSKU – DEDIČSTVO A ROZVÍJANIE CYRILU – METODSKEJ TRADÍCIE

ÚVOD: Historický náčrt misie sv. Cyrila Metoda na Velkej Morave v svetle prameňov

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku vo svojom povedomí sa prirodzene považuje za priameho pokračovateľa a dediča cyrilo-metodského modelu, ktorý vo svojej podstate má tri základné body, a to:

1. Východná spiritualita
2. Liturgia v živom ľudovom jazyku
3. Jednota s rímskou Apoštolskou stolicou

VÝZVY pápeža sv. Jána Pavla II. k zachovaniu a rozvíjaniu tohto dedičstva

Z príhovoru ku gréckokatolíckym veriacim 2. júla 1995 pro návšteve Prešova

„Pri tejto mojej návšteve Slovenska, najmä v jeho východnej časti, mohol som osobne poznať zvláštnosti, ktoré charakterizujú náboženský život a tradície tohto kraja. Tu sa Západ stretá s Východom, latinský obrad s východným. Takmer hmatateľne tu možno cítiť stopy dedičstva a posolstva svätého Cyrila a Metoda, apoštolov Slovanov a spolupatrnov Európy. Svätí solúnski bratia vypracovali svojou evanjelizačnou činnosťou model cirkevného života, ktorý v sebe spája bohatstvo východnej tradície v oblasti práva, liturgie, teológie a spirituality s princípom jednej, svätej, katolíckej a apoštolskej Cirkvi v spoločenstve s rímskym biskupom... Ale vaša prítomnosť je výrečným svedectvom o tom, ako možno byť po stáročia a napriek všetkým ťažkostiam verní pôvodnému modelu, ktorý uskutočnili svätý Cyril a Metod, a pritom zachovať jednotu so všeobecnou Cirkvou a rímskou stolicou, ktorý je z Božej vôle jej stredom. **Buďte hrdí na túto svoju pradávnu tradíciu....“**

Pokračovanie príhovoru

„**Bratia a sestry východného obradu, po stáročia ste si zachovali svoju liturgiu a nahromadili bohaté duchovné dedičstvo, ktoré charakterizuje vašu cirkev.** Hovoria o ňom posvätné budovy, ikony, spevy a pobožnosti. Buďte vďační Bohu za bohatstvo, ktorým Vás obdaroval a zostaňte verní darom, ktorými vás zahrnul. Často som od slovenských pútnikov, ktorí prišli do Ríma, počul pozvanie: „Svätý Otče, pridte si pozrieť Tatry aj z ich južnej strany!“ Dnes sa napĺňa táto vaša i moja túžba. Tatry, naše spoločné Tatry, také drahé Poliakom i Slovákom, skrývajú v sebe množstvo malých jazier zvaných „plesá“. V ich priehľadných vodách sa zrkadlí majestátna výška končiarov. Tento kraj jedinečný v rozmanitosti stvorenia hovorí nám o kráse a добрote Stvoriteľa. Od južných svahov Tatier až po zemplínsku rovinu **už stáročia žijú popri bratoch a sestrách latinského obradu spoločenstvá východného obradu. Aj ony sú ako malé jazierka – plesá povolané predstavovať priehľadnú a žiarivú Božiu dobrotu.** To sám Pán obdarúva svoju Cirkev bohatstvom foriem a jednotlivých tradícií. **Preto kdekoľvek žijú katolíci byzantského obradu medzi veriacimi iného obradu, je povinnosťou všetkých usilovať sa o to, aby sa ani jedno z týchto „plies“ neumenšovalo alebo dokonca zmizlo.“**

NAŠA ÚLOHA: objavovať znova svoje korene

Sv. Otec Ján Pavol II. v liste mládeži v roku 2002 okrem iného napísal: „**Objavte svoje kresťanské korene, oboznamujte sa nimi, s dejinami Cirkvi, prehlbujte si poznanie svojho duchovného dedičstva, ktoré Vám bolo odovzdané, nasledujte svedkov a učiteľov, ktorí šli pred Vami!**“

ÚLOHA CIRKVI: bola a je učiteľkou a formovateľkou k národnej a náboženskej identite

Cirkev bola skutočne tou ozajstnou učiteľkou v našich dejinách, dejinách nášho národa. V životoch Konštantína a Metoda, v ich úvodoch sa dočítame, že sv. solúnski bratia predkladali našim predkom hlavné a základné poučenia, pravdy a tajomstvá, ktorých obsahom bol Kristus, ktorý sa mal stať cestou, pravdou, životom a spásou a kultúrnym základom spoločenstvá našich predkov. Ďalší rozvoj dejinných udalostí na Slovensku ukázal, ako Kristus a viera v neho

poznali históriu Slovenska a život všetkých generácií. Slovensko bolo neoddeliteľné spojené s Kristom cez jeho Cirkev. Bez Krista a jeho Cirkvi nemožno dejiny Slovenska ani poznať, ani chápať. Kristus, ohlasovaný Cirkvou a pôsobiaci cez Cirkev patrí neoddeliteľne k duchovnej tradícii Slovenska.

Je našou povinnosťou odkrývať a spoznávať tieto naše korene a aj dejiny našej Cirkvi.

LITERATÚRA:

BAGIN, A.: *Apoštolé Slovanu – Cyril a Metoděj a Veľká Morava*. Praha: ČKCH, 1985.

BAGIN, A.: *Cyrlometodské kostoly a kaplnky na Slovensku*. Trnava: SSV, 1985.

CENGEL, P.: *Metod na Slovensku*. Košice, 2015.

DOLÁK, P.: *Oni jsou otcové naši*. Olomouc: MC, 1998.

HNILICA, J.: *Cyrl a Metod – horliví hlásatelia Božieho slova a verní pastieri Cirkvi*. Bratislava: Alfa, 1990.

KRUŽLIAK, I.: *Cyrlometodský kult u Slovákov. Dlhá cesta k slovenskej provincii*. Prešov: VMV, 2003.

KÚTNIK – ŠMÁLOV, J.: *Prvý učiteľ slovienskeho národa. Život Konštantína Filozofa, rehoľným menom Cyrila*. Bratislava: LÚČ, 1999.

KUČERA, M, I.: *Postavy veľkomoravskej histórie*. Bratislava: PERFEKT, 2013.

LACA, P.: *Predstavenie misie sv. Cyrila Metoda na území Slovanov*. Svidník, 2013.

LACKO, M. SJ.: *Svätí Cyrila Metod*. Trnava: Dobrá kniha, 2011.

MICHALOV, J.: *Národ a jeho učítelia. Dejiny kristianizácie Slovákov*. Bratislava: HERBA, 2015.

ŠPIDLÍK, T. – AMBROS, P.: *Svatí Cyrila Metoděj mezi námi*. Olomouc – Velehrad, 2011.

VARGAŠ, Š.: *Cyrlometodské dedičstvo v náboženskom národnom a kultúrnom živote Slovákov*. Bratislava: LÚČ, 1991.

VASIĽ, P.: *Christianski misii sv. Kyrila i Metfodija*. Prjašiv, 2009.
